

PÉNZÜGYI INNOVÁCIÓ A VILÁGJÁRVÁNY IDEJÉN

LABANCZ Andrea

PhD-hallgató, tanársegéd

Szegedi Tudományegyetem

I. Bevezetés

A 21. századra jellemző, innováció központú gazdasági szemléletben jelentős szerephez jut a technológiai fejlődés és a digitalizáció. Az intenzív innovációs törekvések a gazdaság szinten minden szektorában éreztetik hatásukat. Nem kivétel ez alól a pénzügyi szektor sem, ahol a 2008-as gazdasági válság bekövetkezésével egyre erőteljesebbé vált az ún. FinTech (pénzügyi technológia) térnyerése: számos, a hagyományos pénzügyi intézményeket versenyre hívó FinTech vállalkozás jelent meg a piacon.

A jogirodalom egységes abban a tekintetben, hogy leginkább a 2008-as válságot tekinti meghatározó pontnak a FinTech fejlődésében. 2020-ban azonban egy újabb – természetében azonban a 2008-astól eltérő – válság ütötte fel fejét: a COVID-19 világjárvány.¹

A COVID-19 betegség terjedését a szabályozó olyan módon próbálta csökkenteni, hogy a társadalmi kapcsolatok redukálására helyezte a hangsúlyt. Ez nagy hatással volt a pénzügyi szektorra is, amelyben az érintésmentes ügyletek elterjedése és a digitális technológia megerősödése volt megfigyelhető. Ennek okán a FinTech fejlődésének témakörét álláspontom szerint már nemcsak a 2008-as gazdasági válság, hanem a 2020-as COVID-19 világjárvány középpontba helyezését is vizsgálat alá lehet vonni.

Fentiekkel összefüggésben, tanulmányomban a FinTech szektor COVID-19 világjárvány előtti gazdasági és jogszabályi környezetét, majd a COVID-19-re adott legfontosabb szabályozói válaszokat mutatom be az Európai Unióban; rövid kitékintéssel a magyarországi szabályozásra.

II. FinTech a COVID-19 világjárvány előtt

A FinTech – mint gyűjtőfogalom – a pénzügyi szféra technológia innováción alapuló megoldásait foglalja magában.² Az egyes innovatív technológiai megoldások pénzügyi ágazatban történő alkalmazása nem újkeletű – az egészen a 19. századig nyúlik vissza.

¹ A WHO meghatározása szerint a COVID-19 a koronavírus, a SARS-CoV-2 által okozott fertőző betegség. A WHO először 2019. december 31-én értesült erről az új vírusról a Kínai Népköztársaság Wuhan-ban történt eseteiről. A WHO 2020. március 11-én nyilvánította a COVID-19 kitérést világjárvánnyá. Ehhez lásd: <https://www.who.int/> (2020. 11. 08.).

² Vö. LEONG, Kelvin – SUNG, Anna: *FinTech (Financial Technology): What is It and How to Use Technologies to Create Business Value in Fintech Way?* International Journal of Innovation, Management and Technology. 2018/2. sz. 75.

Arner és szerzőtársai a 19. század végét és a 20. század elejét felölelő időszakot (1866-1967 közötti időszak) jelölik meg a FinTech első korszakának. Ide az olyan technológiai megoldásokat sorolják, mint a távíró, a vasút, a gőzhajó, az áramszedő; figyelemmel arra, hogy ezek az adott korban technológiai újdonságnak számító megoldások tették először lehetővé a pénzügyi információk gyors, határokon átnyúló továbbítását. Álláspontjuk szerint az első transzatlanti kábel, az első elektronikus pénzáttalási rendszer, a pénzeszközök elektromos jelként történő mozgatásának módja, valamint a Diner's Club kártya szorosan kapcsolódik a pénzügyi szektor technológiai fejlődéséhez.³

A FinTech fejlődéstörténetében a második szakasz (1967-2008 közötti időszak) meghatározó tényezőjeként azonosítják a pénzügyek digitalizálódását. Nézetük szerint a FinTech modern korszakának kezdetét jelentette 1967-ben az első ATM megalkotása, amelyet az online bankolás, az internet és az e-kereskedelem terjedése, a NASDAQ illetve a SWIFT létrehozása követett. E korszak lezárásaként a 2008-as globális pénzügyi válságot jelölik meg.⁴

A globális pénzügyi válság ugyanis a hagyományos bankrendszerrel szembeni általános bizalmatlanságot hívott életre, amely a FinTech legmodernebb korszakának (2008 óta napjainkig) a kiindulópontja is egyben.⁵ A korszakváltás oka abban keresendő, hogy a 2008-at követő időszakban, a válságra és a bankrendszerrel szembeni bizalmatlanságra reagálva – a hagyományos pénzügyi intézményi kereteken túllépve – már a technológiai vállalkozások is elkezdtek pénzügyi termékeket és szolgáltatásokat közvetlenül a vállalkozásoknak, a fogyasztóknak, valamint a bankoknak szállítani.⁶

Az egyes FinTech megoldások sajátossága, hogy azok a hagyományos pénzügyi szolgáltatások alternatívájaként a választás egy szélesebb skáláját hozzák létre az ügyfelek részére. Habár a technológia mindig is kulcsfontosságú szerepet játszott a pénzügyi szektorban, az innováció manapság – az ún. *FinTech 3.0*-nak nevezett korszakban – még inkább megerősödni látszik: az elmúlt időszakban merőben új, innováció-alapú pénzügyi megoldások térnyerésének lehetünk szemtanúi.⁷

Mindez ugyanakkor magától értetődő is, ha az innováció ciklikusságát leíró elméletet is figyelembe vesszük.

Az innováció atyjaként is ismert *Schumpeter* szerint a gazdaságban egyfajta törvény-szerűség figyelhető meg: a gazdasági fejlődésben ciklikusan jelentkeznek fellendülések. *Schumpeter* szerint a ciklikus fellendülések motorja az innováció; az innovációs ciklus meghatározó szereplője pedig a vállalkozó, aki a termelőeszközök statikus módon történő alkalmazása helyett, új célok meghatározásával a termelési tényezők új kombinációit valósítja meg. Az egyes újítások magától értetődő hatása a vállalkozói profit és a versenyelőny, amely azonban értelemszerűen csak az innováció tömeges alkalmazásáig áll fenn.⁸

³ ARNER, Douglas W. – BARBERIS, Janos Nathan – BUCKLEY, Ross: *150 Years of FinTech: An Evolutionary Analysis*. JASSA, The Finsia Journal of Applied Finance. 2016/3. sz. 22.

⁴ ARNER: i. m. 23.

⁵ Vö. LEONG – SUNG: i. m. 74-77.

⁶ ARNER: i. m. 23-24.

⁷ Arner *FinTech 3.5*-nek nevezi a feltörekvő piacok – Ázsi és Afrika – pénzügyi technológiai fejlesztéseit. Vö. ARNER: i. m. 24-26.

⁸ KERESZTES GÁBOR: *Az innováció fogalmának történeti áttekintése*. *Gazdaság & Társadalom*. 2013/4. sz. 84.; Vö. FARKAS Gergely – MÁLOVICS ÉVA – KINCSESNÉ VAJDA Beáta: *Az innovatív vállalkozói karakter nyomában*.

A schumpeteri elméletet a vizsgált helyzetre vetítve a gazdasági válságból való kilábalás meghatározó szereplőinek az egyes FinTech startupokat kell tekinteni, figyelemmel arra, hogy azok fő tevékenysége a pénzügyi szektor innovációját fogja át. Mindebből az is egyenesen következik, hogy az egyes FinTech vállalkozások térnyerését támogatni szükséges.

Ezzel összhangban – felismerve a digitalizáció erejét – az Európai Unióban megfogalmazásra került a versenyképesebb és innovatív pénzügyi szektor kiépítésére való törekvés.

A folyamat első lépéseként, 2017 májusában az Európai Parlament elfogadta a *pénzügyi technológiáról (FinTech): a technológia hatása a pénzügyi szektor jövőjére* c. jelentést, amelyben felszólította az Európai Bizottságot a tőkepiaci unióra és a digitális egységes piacra vonatkozó stratégia keretében egy FinTech cselekvési terv elkészítésére.⁹ A Bizottság nyilvános konzultációt indított,¹⁰ amelynek eredményei alapján kidolgozásra, majd 2018 márciusában elfogadásra került a FinTech-ről szóló cselekvési terv (a továbbiakban: Cselekvési Terv).

A Cselekvési Terv a FinTech-et a pénzügyi szolgáltatások és az egységes digitális piac metszéspontjában helyezi el. Azonosítja azokat a technológiákat, amelyekre a legmodernebb FinTech termékek épülnek: digitális azonosításra, mobil alkalmazásokra, felhőalapú számításra, nagy adathalmazokon végzett elemzésre, mesterséges intelligenciára, blokklánc-technológiára, valamint megosztott könyvelési technológiákat. A cselekvési terv 19 lépést foglal magában, amellyel az innovatív üzleti modellek uniós szintű kibővülését, a pénzügyi szektor technológiáinak fejlesztéséhez támogatott környezet megteremtését, a kiberbiztonság garantálását és a pénzügyi rendszer integritásának fokozását célozza az Európai Bizottság.¹¹

A Cselekvési Terv keretein belül, megalkotásra került a közösségi finanszírozás egyes üzleti modelljeit szabályozó rendelettervezet (a továbbiakban: ECFSP),¹² amely megalkotásának indokaként a vonatkozó fragmentált tagállami szabályozás szolgált. A rendelettervezetnek az Európai Parlament és a Tanács általi elfogadását a közösségi finanszírozási platformok egyetlen szabályrendszer alapján pályázhatnak uniós címkére, valamint az információ közzétételére vonatkozó egyértelmű szabályok, az irányításra és a kockázatkezelésre vonatkozó szabályok és a felügyelet koherens megközelítése fogja jellemezni a területet.¹³

Ugyancsak 2018-ban felállításra került az *EU Fintech Laboratory*, amelynek keretében az új technológiák jobb megismerése és a szabályozási és felügyeleti problémák

In: Menedzsment innovációk az üzleti és a nonbusiness szférákban. SZTE Gazdaságtudományi Kar, 2017. 67-69.

⁹ GAZDASÁGI ÉS MONETÁRIS BIZOTTSÁG: *Jelentés a pénzügyi technológiáról (FinTech): a technológia hatása a pénzügyi szektor jövőjére* (2016/2243(INI)).

¹⁰ Public consultation on FinTech: a more competitive and innovative European financial sector. https://ec.europa.eu/info/consultations/finance-2017-fintech_en (2020. 11. 08.).

¹¹ A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK: PÉNZÜGYI TECHNOLÓGIAI CSELEKVÉSI TERV: Egy versenyképesebb és innovatívabb európai pénzügyi ágazat felé COM/2018/0109 final.

¹² A közösségi finanszírozás a vállalkozások alternatív finanszírozásának egy módja, amelyben az induló vállalkozások online platformokon keresztül mutathatják be projektjeiket és pénzbeli támogatást kérhetnek ahhoz. Ellenszolgáltatásként a befektetők pénzügyi megtérülést kapnak befektetésükért.

¹³ Javaslat – az Európai Parlament és a Tanács Rendelete az európai közösségi finanszírozási üzleti szolgáltatókról COM(2018) 113 final.

felszámolása érdekében az uniós és a nemzeti hatóságok együttműködést folytathatnak a technológiai szolgáltatókkal.¹⁴

Ugyanebben az évben a Bizottság létrehozta az *Uniós Blokklánc Megfigyelőközpontot és Fórumot*, amellyel célja az, hogy felhívja a figyelmet a blokklánc-technológia kulcsfontosságú fejleményeire, valamint, hogy támogassa az európai szereplőket, és megerősítse az európai szerepvállalást a blokklánc-tevékenységekben részt vevő érdekelt felek között.¹⁵

A Bizottság továbbá konzultációt folytatott a tőzsdén jegyzett társaságok által közzétett információk digitalizálásával, az innovatív technológiák alkalmazásával kapcsolatban a nemzeti adatbázisok összekapcsolására; munkaértekezleteket tart az információcsere javítása érdekében a kiberbiztonság terén; valamint kiemelten figyel a Regulatory Sandboxokra is.¹⁶

Az uniós szabályozás körében ki kell emelni a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv revízióját. Az így megszületett és 2018 óta alkalmazandó PSD2-vel egy, a FinTech térnyerésének kedvező, vagyis a digitális pénzügyi szolgáltatások fejlődéséhez megfelelő és az új szolgáltatóknak a pénzügyi piacokra való belépését támogató jogszabályi környezet jött létre.¹⁷ A FinTech-kel kapcsolatos uniós szabályozásban helyezhető el az pénzmosás elleni irányelv ötödik módosítása is, tekintettel arra, hogy az az ügyfélátvilágítás kötelezettségét a virtuális és hagyományos fizetőeszközök közötti átváltást végző virtuális pénzváltókra és a digitális pénztárca szolgáltatást végző vállalkozásokra is kiterjeszti.¹⁸

Az Európai Bizottság 2018 márciusában állította fel a *pénzügyi innováció szabályozási akadályaival foglalkozó szakértői csoportot* (a továbbiakban: ROFIEG). A ROFIEG 2019 decemberében megalkotta 30 pontos intézkedési javaslatcsomagját, majd azt 2020 elején benyújtotta az Európai Bizottsághoz. A javaslatcsomag figyelmet fordít a FinTech megoldások előnyeire, az abban rejlő kockázatokra és azok felszámolására, valamint a szektor stabilitására alkalmas javaslatokat is megfogalmaz.¹⁹

A ROFIEG a pénzügyi technológia innovatív használatával, az egyenlő versenyfeltételek fenntartásával, adatokhoz való hozzáférés kérdéseivel, valamint a pénzügyi befogadás és az adatok etikus felhasználásával foglalkozik részletesen ajánlásában.

A pénzügyi technológia innovatív használatával kapcsolatos egyes ajánlások közé tartozik a mesterséges intelligencia és a kapcsolódó technológiák értelmezése; a vállalkozások belső informatikai irányítása; a felületei szervek (FinTech-kel kapcsolatos) technológiai

¹⁴ EUROPEAN COMMISSION: *First meeting of the EU FinTech Lab*. https://ec.europa.eu/info/publications/180620-eu-fintech-lab-meeting_en (2020. 11. 08.).

¹⁵ Vö. EU Blockchain Observatory and Forum. <https://www.eublockchainforum.eu/about> (2020. 11. 08.).

¹⁶ A Regulatory Sandbox egy olyan szabályozói keretrendszer, amelyben az egyes FinTech vállalkozások termékeiket, szolgáltatásaikat szabályozott környezetben tesztelhetik valós ügyfeleken. EUROPEAN COMMISSION: *FinTech: Commission takes action for a more competitive and innovative financial market*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_18_1403 (2020. 11. 08.).

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 Irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/843 Irányelve (2018. május 30.) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv, valamint a 2009/138/EK és a 2013/36/EU irányelv módosításáról.

¹⁹ ROFIEG: *30 Recommendations on Regulation, Innovation and Finance*. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/191113-report-expert-group-regulatory-obstacles-financial-innovation_en.pdf (2020. 11. 08.).

ismereteinek fejlesztése; a kibervédelem és kibervédelmi keretrendszer megalkotása; a pénzügyi intézmények kiszervezésére vonatkozó iránymutatás és tanúsítási vagy engedélyezési rendszer létrehozatala; az elosztott pénzügyi hálózatok; a kockázatok csökkentését célzó keretrendszer kidolgozása a kriptoeszközökkel kapcsolatban; a kriptoeszközök kereskedelmével kapcsolatos kollíziós szabály megalkotása és szükség esetén jogalkotás a kereskedelmi jog területén; a RegTech és a SupTech; a jogi terminológia egységesítése és a szereplők, szolgáltatások, termékek és folyamatok megszerezése; az ember- és gép által is olvasható jogi és szabályozási nyelv létrehozása; valamint egy szabályozói klíringház létrehozása a jogszabályi rendelkezések centralizált és automatizált terjesztésére, a beérkező adatszolgáltatások és riportok automatizált fogadására és a piaci adatok gyűjtésére. A ROFIEG javaslatcsomagjában a fenti területeken a Bizottság, a három európai felügyeleti hatóság (az EBA, az ESMA és az EIOPA) és a Központi Bankok Európai Rendszerének szakmai részvételét látja indokoltnak.²⁰

Az egyenlő versenyfeltételek fenntartásával összefüggésben, a ROFIEG javaslati közé tartozik a tevékenység és kockázat-alapú szabályozás; az uniós szintű támogatói környezet kialakítása, például ún. regulatory sandbox-okon keresztül; egységes uniós szabályozás megalkotása;²¹ teljesen egységes KYC, vagyis „Ismerd meg az ügyfeled” folyamatok és követelmények kidolgozása; egységesítés az innovatív technológiáknak az ügyfél-átvilágítás céljaira történő alkalmazása területén; az ügyfél-átvilágítási adatok újrafelhasználhatósága az érintett hozzájárulásával; a digitális személyazonosság igazolása; a papíralapú dokumentáció elkészítésének mint alapkövetelménynek a megszüntetése, azzal, hogy a fogyasztó diszkrecionális joga maradjon a papíralapú adatkérés; a fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerekben az elszámolások véglegességéről szóló 98/26/EK irányelv revíziójának megfontolása abból a célból, hogy a szabályozott pénzügyi intézmények bármilyen típusú elszámolási és fizetési rendszerében részt vehessenek a megfelelő kockázatalapú kritériumok alapján; a platformokhoz való megfelelő hozzáférés biztosítása; annak megvizsgálása, hogy a P2P biztosítások esetében szükséges-e szabályozási keretrendszer megalkotása; valamint a kiegészítő üzleti tevékenységek (nem alaptevékenységek) arányos korlátozása, amelyek esetében nemcsak a Bizottság, de a három európai felügyeleti hatóság, az Európai Bankfelügyelet és az Európai Adatvédelmi Testület (a továbbiakban: EDPB) szakmai részvétele is fontos.²²

Az adatokhoz való hozzáférés tekintetében a ROFIEG az alábbi javaslatokat tette, amelyek esetében a Bizottság mellett az EDPB is fontos szerep jut. Ezek az iránymutatás kidolgozása az innovatív technológiai megoldások így például a blockchain vagy a mesterséges intelligencia esetében a GDPR szabályainak való megfelelés tekintetében; az EDPB, az EFIF, vagyis az innováció előmozdítóinak európai fóruma, a nemzeti adatvédelmi hatóságok, a nemzeti és az EU versenyhatóságai, a nemzeti és az uniós pénzügyi szabályozók, valamint a pénzügyi felügyelet és az egyes vállalkozások közötti párbeszéd kiszélesítése az új technológiák megértése céljából; a nem-személyes adatokhoz való hozzáférés és az ilyen adatokkal kapcsolatos adatkezelés tekintetében szabályozói intézkedések, a

²⁰ ROFIEG: i. m.

²¹ Az egyes aggályos területek vizsgálatával összefüggésben kiemelendő, hogy a FinTech szektorban rejlő speciális aggályt fogalmaz meg a fragmentált szabályozás. Az egyes FinTech szolgáltatóknak tipikusan globális céljai vannak, amelyek elérését azonban a tagállami divergáló szabályozás visszatart.

²² ROFIEG: i. m.

szabályozás szükségességének megvizsgálása; továbbá az adattovábbítással kapcsolatos szabályok megalkotása.²³

A pénzügyi befogadás és az adatok etikus felhasználása területén a ROFIEG javaslat-csomagja szerint lépéseket kell tenni a Bizottság, a három európai felügyeleti hatóság és az EDPB szerepvállalására és szakmai részvételére támaszkodva a pénzügyi befogadás elősegítésére és a kirekesztés, a diszkrimináció megakadályozására, valamint az adatok etikus felhasználására.²⁴

Összefoglalva a FinTech COVID-19 világvármány előtti uniós szabályozói megítélését megállapítható, hogy az elmúlt években a Bizottság horizontális politikái, főként a digitális egységes piaci stratégia, a kiberstratégia és az adatgazdaság égíse alatt végrehajtott horizontális politikák, az egyes jogszabályok – így például a PSD2 vagy az ECFSP – kifejezetten az innovatív szolgáltatások és vállalkozások bővítésének támogatását célozták meg. Az EU célja a COVID-19 világvármány előtt az volt, hogy elősegítse az új technológiák pénzügyi ágazatban történő elterjedését, valamint, hogy biztosítsa a pénzügyi szektor biztonságát és rugalmasságát is.

III. FinTech a COVID-19 világvármány idején

A pandémiás helyzet bekövetkeztével a Bizottság közvetlen politikai céljává a koronavírus okozta egészségügyi vészhelyzet leküzdése vált, ideértve annak gazdasági és társadalmi problémáit is.²⁵

Kifejezetten a gazdasági problémákra koncentrálva, uniós szinten az európai pénzügyi szektornak meg kell küzdenie azzal a problémával, hogy a vállalkozások, a munkavállalók és a fogyasztók tevékenysége korlátozottá vált, valamint azok bevételeiben hirtelen csökkenés következett be.²⁶

A pandémiás helyzet társadalmi sajátosságává vált a szociális érintkezések és interakciók számának csökkenése. Ezzel a pénzügyi szférában egy sajátos helyzet állt elő: a COVID-19 világvármányra nyilvánítását követően a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt kellett helyezni az egyes digitális szolgáltatásokra, mint amilyen például az érintés nélküli fizetési lehetőségek alkalmazása, a QR kódos fizetés alkalmazása, a távoli ügyfélfelazonosítás, a digitális bankolás, a digitális finanszírozás, az azonnali fizetés vagy a digitális szerződéskötési megoldások alkalmazása. Azzal, hogy a FinTech megoldások egy meghatározó része már eleve ilyen pénzügyi szolgáltatásokat biztosított a fogyasztók részére, várható volt az egyes FinTech megoldások fogyasztói alkalmazásának és népszerűségének növekedése.²⁷

²³ ROFIEG: i. m.

²⁴ ROFIEG: i. m.

²⁵ EUROPEAN COMMISSION: *Consultation on a new digital finance strategy for Europe / FinTech action plan.* https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/2020-digital-finance-strategy-consultation-document_en.pdf (2020. 11. 08.).

²⁶ EUROPEAN COMMISSION: i. m. (lábjegyzet 26.).

²⁷ Vö. Trinh Anh TUAN: *9+1 fintech trend és banki stratégia a COVID-19 (első hulláma) után.* <https://ivs.hu/hirek/91-fintech-trend-es-banki-strategia-a-covid-19-elso-hullama-utan/> (2020. 11. 08.).

A Bizottság 2020 áprilisában, a világvárvány idején nyilvános konzultációt kezdeményezett az uniós új digitális pénzügyi stratégiával összefüggésben.²⁸ A nyilvános konzultációban a Bizottság azt az álláspontot képviselte, hogy az egyes FinTech megoldások kedvező módon járulhatnak hozzá a COVID-19 világvárványnak az állampolgárokra, a vállalkozásokra és az egész gazdaságra gyakorolt következményeinek a kezeléséhez.²⁹

A Bizottság szerint a világvárvány következtében a pénzügyi szektor digitalizációja felgyorsulhat, hiszen a koronavírus-veszélyhelyzet kihangsúlyozta a digitális pénzügyi termékek szolgáltatásaiban rejlő újítások fontosságát. Ugyanakkor arra is figyelmeztet, hogy mivel az egyének távolról férnek hozzá bankszámlájukhoz és egyéb pénzügyi szolgáltatásokhoz, és miközben a pénzügyi szektor alkalmazottai távolról dolgoznak, a pénzügyi szektor digitális működési rugalmassága még fontosabbá válik.³⁰

A konzultációs dokumentumban a Bizottság négy kiemelt területet jelölt meg a digitális finanszírozás uniós fejlődésének ösztönzésére: az uniós pénzügyi szolgáltatások szabályozási keretrendszerének a digitális kor sajátosságaihoz való igazítását, az egységes piac által kínált lehetőségek kiaknázását a fogyasztók és a vállalkozások által a digitális pénzügyi szolgáltatásokkal összefüggésben, az adatközpontú pénzügyi szektor támogatását és az Európai Unió pénzügyi rendszere digitális működési rugalmasságának fokozását.³¹

A nyilvános konzultáció keretében a kérdőívre 186 kitöltés érkezett. A válaszadók többségét az ipar adta: a hagyományos pénzügyi intézmények mellett FinTech vállalkozások is hangot adtak véleményüknek. A válaszadók rávilágítottak az egyértelműség hiányára, a szabályozás szerepére, az egyes kockázatos területekre, valamint kiemelten kezelték a hatályos szabályozás technológiasegességének hiányát.³²

Összességében megállapítható, hogy a konzultációs dokumentumra érkezett válaszok a pénzügyi szolgáltatások technológiasegleges és innovációbarát uniós szabályozási keretrendszerének megalkotásához megbízható alapként szolgáltak.

Szükséges utalni arra, hogy a Bizottság az új digitális pénzügyi stratégia mellett számos más banki és pénzügyi területet érintő kérdésben is folytatott nyilvános konzultációt, amelyek eredményei a digitális pénzügyi ismeretterjesztés eredményei mellett ugyancsak hozzájárultak a 2020. szeptember 24-én nyilvánosságra hozott digitális pénzügyi csomag megalkotásához.³³

A digitális pénzügyi csomag részeként, az új digitális pénzügyi stratégia a pénzügyi szféra átalakulást támogató irányvonalakat határoz meg. A stratégia négy fő prioritása a széttagolt szabályozás megszüntetése a digitális egységes piacon, a digitális innovációt

²⁸ EUROPEAN COMMISSION: *Summary, Consultation on a new Digital Finance strategy*. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/2020-digital-finance-strategy-consultation-summary-of-responses_en.pdf (2020. 11. 08.).

²⁹ EUROPEAN COMMISSION: i. m. (lábjegyzet 26.).

³⁰ EUROPEAN COMMISSION: i. m. (lábjegyzet 26.).

³¹ EUROPEAN COMMISSION: i. m. (lábjegyzet 26.).

³² EUROPEAN COMMISSION: i. m. (lábjegyzet 29.).

³³ A digitális pénzügyi csomag magában foglalja a digitális pénzügyi stratégiát és kriptoeszközökről szóló rendelettervezetet, valamint a digitális működési rugalmasság uniós keretrendszeréről szóló rendelettervezetet. EUROPEAN COMMISSION: *Digital finance package*. https://ec.europa.eu/info/publications/200924-digital-finance-proposals_en (2020. 11. 08.).

támogató uniós szabályozási keretrendszer megalkotása, az adatközpontú finanszírozás előmozdítása és a digitális átalakítással járó kihívások és kockázatok kezelése.³⁴

A Bizottság a pandémiás helyzet és a digitális pénzügyek szoros kapcsolatára utalva, a digitális pénzügyi stratégiában aláhúzza: „*a digitális pénzügyi szolgáltatások hozzájárultak ahhoz, hogy a lakosság és a vállalkozások kezelni tudják a Covid19-világjárvány miatt kialakult példátlan helyzetet.*”³⁵

Fentiekre tekintettel megállapítható, hogy az Európai Unióban – reagálva a COVID-19 világjárványra – a FinTech szektor megerősítését segítő szabályozói attitűd és a gyors reakció volt megfigyelhető. Az Európai Unió adaptálta szabályozói tevékenysége körében a COVID-19 világjárványra adott piaci válaszokat.

IV. FinTech Magyarországon a COVID-19 világjárvány előtt és annak idején

Az európai uniós komplex FinTech szabályozás mellett szükséges a magyar példát is bemutatni.

Hazánkban a FinTech szektort érintő szabályozói kérdések és az innovatív pénzügyi gondolkodás támogatásában meghatározó szereppel bír a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB). Az MNB-t a COVID-19 világjárvánnyá nyilvánítását megelőzően előremutató és a FinTech ökoszisztéma kiépülését segítő attitűd jellemezte.

2017-ben feltérképezte a hazai pénzügyi rendszerhez kapcsolódó innovációkhoz köthető kihívásokat, valamint az azokra adható lehetséges szabályozói válaszokat és 2017 decemberében közzétette konzultációs dokumentumát.³⁶ Az MNB konzultációjának eredménye azt mutatja, hogy lényeges a szabályozó szervek és a felügyeleti hatóságok bevonása a FinTech szabályozásba; sőt, maguk a piaci szereplők sem tekintik a hatályos jogszabályi környezetet a pénzügyi innovációk bevezetésére feltétlenül alkalmasnak.³⁷

Mindezzel összefüggésben, a FinTech hazai térnyerését támogató aktív szerepvállalása körében, az MNB 2018 első negyedévében elindította Innovációs Központját, valamint bevezette a hazai Regulatory Sandbox keretrendszerét.³⁸ A Magyarország 2019–2022 közötti időszakra meghatározott FinTech stratégiáját tartalmazó, 2019 júliusában nyilvánosságra hozott dokumentum (a továbbiakban: Magyarország FinTech Stratégiája) pedig még aktívabb szerepvállalást jelölt ki az MNB részére.

Magyarország Fintech Stratégiájának alapvető célja egy olyan szabályozási és piaci környezet kialakítása, amelyben a pénzügyi szektor hagyományos szereplői és az egyes FinTech vállalkozások által kínált megoldások nemcsak az ügyfelek jólétéhez járulnak hozzá, hanem nemzetgazdasági szinten is érzékeltetik pozitív hatásukat. A FinTech stra-

³⁴ EURÓPAI BIZOTTSÁG: *A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az uniós digitális pénzügyi szolgáltatási stratégiáról COM(2020) 591 final.*

³⁵ EURÓPAI BIZOTTSÁG: i. m. (lábjegyzet 35.).

³⁶ MNB: *Innováció és Stabilitás, FinTech Körkép Magyarországon.* <http://www.mnb.hu/letoltes/konzultacios-dokumentum.pdf> (2020. 11. 08.).

³⁷ MNB: i. m. (lábjegyzet 37.).

³⁸ BIÁS, Csongor: *Fintech szektor Magyarországon, a koronavírus idején – I. rész.* <https://fintechzone.hu/fintech-szektor-magyarorszag-a-koronavirus-idejen-1-resz/> (2020. 11. 08.).

tégia négy pillérre épül. Ezek a technológia, az üzleti innováció, a kompetencia és a szabályozás. Kifejezetten a szabályozás területét vizsgálva, a hazai FinTech stratégia céljai közé tartozik a FinTech innovációkat és a hagyományos digitális fejlesztéseket egyaránt ösztönző szabályozói keretrendszer kialakítása. Ennek körében a stratégia kiemelt jelentőséget tulajdonít a tesztelhetőségnek, a jogszabályi környezet módosításának, az MNB Innovation Hub tevékenységének és az MNB Regulatory Sandbox keretrendszer törvényi szintű szabályozásának, a tranzakciós költségek csökkentésének, a hazai FinTech vállalkozások nemzetközi terjeszkedésének, a megfeleltetési eljárásoknak és a piaci szereplőknek nyújtandó iránymutatásoknak, a FinTech megoldások hagyományos banki tevékenységek során való alkalmazásának, a neobanki megoldásoknak, az e-money-kibocsátást ösztönző szabályozásnak, a pénzügyi és kiberbiztonságnak, a közösségi finanszírozás szabályozásának, a robotanácsadásnak, a szabályozói akadályok felszámolásának, valamint a blockchain technológia megfelelő szabályozásának. Magyarország FinTech stratégiájában a szabályozás területén több intézkedés is megfogalmazásra került, amelynek javasolt ütemezése 2020 első és második negyedévé. Ide tartozik a Regulatory Sandbox kiterjesztése, a FinTech dereguláció, a közösségi finanszírozás szabályozása, a tranzakciós illeték további felülvizsgálata, továbbá a biztosítási és önkéntes pénztári szektor digitalizációját hátráltató tényezők semlegesítése. A tevékenységek egyik felelőse a hazai FinTech stratégia kijelölése alapján az MNB.³⁹

2019 októberében az MNB közzétette saját FinTech Stratégiáját is, amely 3+1 kiemelt területre összpontosít: a versenyképes pénzügyi szolgáltatások térnyerésének támogatására, a pénzügyi rendszer hatékonyságának és stabilitásának növelésére, a hazai FinTech ökoszisztéma élénkítésére, valamint az általános pénzügyi kultúra erősítésére és a digitális kompetenciák oktatásának támogatására.⁴⁰ Az MNB szerint a magyarországi FinTech szektor jelenleg a növekedési pályája elején jár. A növekedést akadályozó tényezők között nevezi meg a hazai piaci szerkezetet, a szabályozás rugalmatlanságát, valamint az üzleti modellek kiforratlanságát. Rávilágít arra is, hogy mindezen tényezőket az inkumbens intézményekkel való együttműködések irányába terelhetik a piaci szereplőket.⁴¹ Az MNB FinTech-kel kapcsolatos céljai közé tartozik egy megbízható FinTech Hub kialakítása és a pénzügyi szektor digitalizációja. Mindehhez nélkülözhetetlen a megfelelő szabályozási környezet kialakítása. Ezzel összefüggésben az MNB FinTech stratégiájában 24 konkrét javaslat került megfogalmazásra.⁴² A javaslatok egy részét az MNB saját hatáskörben megvalósíthatónak ítéli meg, míg bizonyos kezdeményezések esetében a kormányzat és a hazai FinTech közösség tevékenységei bírhatnak relevanciával. A javaslatok közé tartozik az az azonnali fizetésre épülő szolgáltatások ösztönzése, a digitális azonosításra vonatkozó szabályozás egységesítése, „Fast track” – „Gyorsító sáv” biztosítása az engedélyezésben, a digitális transzformációs stratégiára vonatkozó MNB elvárás, a digitális sztenderdek kialakítása, egy Technology Sandbox létrehozása, az egyetemi partnerségek bővítése, az együttműködés a nemzeti kiber- és adatvédelmi szakterületekért felelős intézményekkel, ún. FinTech Bridges – Nemzetközi szabályozói együttműködések, egy MNB Support

³⁹ Magyarország FinTech Stratégiája, A hazai pénzügyi szektor digitalizációja 019–2022 <https://digitalisjoletprogram.hu/files/67/01/67018780db39d25c02d4b736abe8d1a1.pdf> (2020. 11. 08.).

⁴⁰ MNB: *FinTech Stratégia*. <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-fintech-strategia-final.pdf> (2020. 11. 08.).

⁴¹ MNB: i. m. (lábjegyzet 41.).

⁴² Biás: i. m.

Program illetve egy FinTech Klub kialakítása, az elektronikus fizetést ösztönző oktatások, célzott kampányok, dedikált versenyek szervezése, szakértői képzések indítása, a Regulatory Sandbox törvényi felhatalmazással való működtetése és előzetes engedély biztosítása a Regulatory Sandbox keretrendszerben, az ICO/STO és közösségi finanszírozás típusú üzleti modellek szabályozásának kialakítása, az adózási ösztönzők a digitalizáció elősegítésére, egyszerűbb és gyorsabb online szerződés-kötés és aláírás, az állami projektlisták közzététele a potenciális digitális igényekről és tervekről, strukturált központi adatbázisok elérhetőségének biztosítása, a meglévő információforrásokhoz való szélesebb körű hozzáférés biztosítása a piac új belépői számára, koordinációs fórum létrehozása a kormányzati exim ügynökségekkel, valamint egy FinTech Szövetség kialakítása.⁴³

A szabályozás megfelelő irányának kialakítása mellett szükséges megemlíteni a COVID-19 világjárványra reagáló egyes FinTech megoldásokat is. Így például: helyi kriptovállalatok létrehozták a BitcoinAdományt, amelynek célja a koronavírussal küzdő betegeken segítő orvosok, ápolók és egészségügyi dolgozók munkájának támogatása; a távoli azonosítási eljárásokon alapuló, a jogi követelményeknek is megfelelő és minősített elektronikus aláírást használó FinTech megoldás.⁴⁴

Összességében megállapítható, hogy a COVID-19 világjárvánnyá nyilvánítását megelőző időszakban támogató és előremutató gondolkodás volt megfigyelhető a pénzügyi innovációk szabályozása területén.

A COVID-19 világjárvány előtti szabályozói attitűd és a FinTech-kel kapcsolatos hazai szabályozói figyelem a pandémiás időszakban sem csökkent: 2020 áprilisában az MNB közzétette FinTech és digitalizációs jelentését, amelyben bemutatta a hazai FinTech-szektor gazdasági alakulását befolyásoló tényezőket, valamint kitért a hazai bankrendszer digitalizációs szintjére is.⁴⁵

Összefoglalóan megállapítható a hazai FinTech-szektorról és szabályozásról, hogy – annak ellenére, hogy az még formálódik – mind a COVID-19 világjárvány előtt, mind annak ideje alatt a piaci növekedést támogató jogszabályi környezet kidolgozása prioritást élvez.

V. Összegzés

A COVID-19 világjárvány negatív hatása minden nemzet gazdaságában és minden iparágban érezhető volt. A FinTech iparág azonban minden bizonnyal a pandémiás helyzetet előnyére fordíthatja, tekintettel arra, hogy a pénzügyi szektor diszrupciós folyamatokon megy keresztül.⁴⁶

A COVID-19 világjárvány felhívta a figyelmet a FinTech-szektorban rejlő előnyökre. Ahogyan arra az IVSZ FinTech Munkacsoportja is rávilágít: az elkövetkezendő időszakban vélhetően növekedni fog a fogyasztók digitális banki szolgáltatások iránti igénye, amely a hagyományos pénzügyi intézményeket az innovációs erőfeszítéseik felgyorsítására

⁴³ MNB: i. m. (lábjegyzet 41.)

⁴⁴ BIÁS: i. m.

⁴⁵ MNB: *FinTech és Digitalizációs Jelentés*. <https://www.mnb.hu/letoltes/fintech-es-digitalizacios-jelente-s-final.pdf> (202. 11. 08.).

⁴⁶ TUAN: i. m.

készíthető.⁴⁷ Ehhez természetesen megfelelő szabályozói háttér szükség. Megállapítható, hogy mind európai uniós, mind hazai szinten a szabályozói gondolkodás támogató és a megfelelő keretrendszer megalkotására törekszik.

Felhasznált irodalom

A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az uniós digitális pénzügyi szolgáltatási stratégiáról COM(2020) 591 final.

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Pénzügyi technológiai cselekvési terv: Egy versenyképesebb és innovatívabb európai pénzügyi ágazat felé COM/2018/0109 final.

Arner, Douglas W. – Barberis, Janos Nathan – Buckley, Ross: 150 Years of FinTech: An Evolutionary Analysis. JASSA, The Finsia Journal of Applied Finance. 2016/3. sz.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 Irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/843 Irányelve (2018. május 30.) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv, valamint a 2009/138/EK és a 2013/36/EU irányelv módosításáról.

Biás, Csongor: Fintech szektor Magyarországon, a koronavírus idején – 1. rész. <https://fintechzone.hu/fintech-szektor-magyarorszag-a-koronavirus-idejen-1-resz/>

EU Blockchain Observatory and Forum. <https://www.eublockchainforum.eu/about>

European Commission: Consultation on a new digital finance strategy for Europe / FinTech action plan. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/2020-digital-finance-strategy-consultation-document_en.pdf

European Commission: Digital finance package. https://ec.europa.eu/info/publications/200924-digital-finance-proposals_en

European Commission: FinTech: Commission takes action for a more competitive and innovative financial market. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_18_1403

European Commission: First meeting of the EU FinTech Lab. https://ec.europa.eu/info/publications/180620-eu-fintech-lab-meeting_en

⁴⁷ TUAN: i. m.

- European Commission: Summary, Consultation on a new Digital Finance strategy. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/2020-digital-finance-strategy-consultation-summary-of-responses_en.pdf
- Farkas Gergely – Málovics Éva – Kincsesné Vajda Beáta: Az innovatív vállalkozói karakter nyomában. In: Menedzsment innovációk az üzleti és a nonbusiness szférákban. SZTE Gazdaságtudományi Kar, 2017.
- Gazdasági és Monetáris Bizottság: Jelentés a pénzügyi technológiáról (FinTech): a technológia hatása a pénzügyi szektor jövőjére (2016/2243(INI)).
- Javaslat – az Európai Parlament és a Tanács Rendelete az európai közösségi finanszírozási üzleti szolgáltatókról COM(2018) 113 final.
- Keresztes Gábor: Az innováció fogalmának történeti áttekintése. Gazdaság & Társadalom. 2013/4. sz.
- Leong, Kelvin – Sung, Anna: FinTech (Financial Technology): What is It and How to Use Technologies to Create Business Value in Fintech Way? International Journal of Innovation, Management and Technology. 2018/2. sz.
- Magyarország FinTech Stratégiája, A hazai pénzügyi szektor digitalizációja 2019–2022 <https://digitalisjoletprogram.hu/files/67/01/67018780db39d25c02d4b736abe8d1a1.pdf>
- MNB: FinTech és Digitalizációs Jelentés. <https://www.mnb.hu/letoltes/fintech-es-digitalizacios-jelente-s-final.pdf>
- MNB: FinTech Stratégia. <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-fintech-strategia-final.pdf>
- MNB: Innováció és Stabilitás, FinTech Körkép Magyarországon. <http://www.mnb.hu/letoltes/konzultacios-dokumentum.pdf>
- Public consultation on FinTech: a more competitive and innovative European financial sector. https://ec.europa.eu/info/consultations/finance-2017-fintech_en
- ROFIEG: 30 Recommendations on Regulation, Innovation and Finance. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/191113-report-expert-group-regulatory-obstacles-financial-innovation_en.pdf
- Trinh Anh Tuan: 9+1 fintech trend és banki stratégia a COVID-19 (első hulláma) után. <https://ivsz.hu/hirek/91-fintech-trend-es-banki-strategia-a-covid-19-első-hullama-utan/>